

Mjesto tužne fado glazbe i hrabrih moreplovaca

Portugalska prijestolnica smještena na sedam brežuljaka raskošna je kombinacija povijesnih utjecaja ujedno i jedan od najugodnijih gradova za život. Piše Boris Pletikosa

Lisabon se nalazi na sjevernoj obali širokog ušća rijeke Tejo u ocean i smješten je na sedam brežuljaka. Baixa je njegov jedini ravni dio i tu su se smjestili najveći gradski trgovi. Neki od njih nisu nastali planski. Veliki zemljotres 1755. godine srušio je mnoge palače i dijelove grada do temelja. Kako je zlatno kolonijalno doba odavno bilo prošlo, novca za obnovu nije bilo, pa su tako veliki prazni prostori preinačeni u trgrove, no ta činjenica niti najmanje ne umanjuje njihovu ljepotu. Baixa je ujedno i središnji dio koji okružuju stare četvrti Alfama. Šarm Lisabonu su dali i Maori, kroz brojne

CHIADO JE PROFINJENI DIO LISABONA. ONDJE SE NALAZE BROJNA KAZALIŠTA, MUZEJI,

ostatke i obilježja u arhitekturi. Ali ono što ga je obilježilo i izdiglo iznad prošjećne prijestolnice veličanstvene su palače i crkve izgrađene zlatom, začinima i drugom robom koja je stizala iz brojnih kolonija Južne Amerike, Afrike i Azije. Hrabri portugalski moreplovci odlazili su na brodovima u nepoznato i donosili silna bogatstva, stekavši ogromnu slavu i svoje mjesto u povijesti. Belem je dio grada odakle je Vasco de Gama krenuo oploviti svijet. Ondje su izgrađene palača i samostan u njegovu čast, rijetko videne ljepote. Čak mu je i u novijoj povijesti odana počast izgradnjom velebnog mosta

preko rijeke Tejo te futurističkog centra za EXPO izložbu nešto uzvodno od grada.

BAIXA

Središnji dio grada počinje od velikog trga na obali Praça do Comercio ili Terreiro do Paco (trg od palače), gdje je bila nekadašnja kraljevska palača stradala u velikom zemljotresu. S tri strane trg okružuju zgrade s arkadama i kolonadama, dok je četvrta otvorena prema obali rijeke. Veličanstvena ulazna gradska vrata Arco do Augusta iz 1875., s klipovima slavnih portugalskih osoba, dominiraju trgom. Ondje je i najstariji lisabonski kafić-restoran Martinho da Arcada iz

1782. godine, koji je u svojim počecima osim pića prodavao i led neophodan ribarima, koji su na trgu iskrcavali ulov. Najčešći gosti danas su mu zaposlenici obližnjih ministarstava. S Praça do Comercio kreće glavna ulica Rua Augusta, a s još nekoliko bočnih i sedam poprečnih ulica čini glavnu pješačku i trgovačku zonu grada. Nezaobilazna mjesta su Casa Brasileira i Casa Macario, gdje se pored vrhunskih kolača i čokolade mogu probati i neki drugi portugalski specijaliteti poput prava kava ili porto. Glavna atrakcija je lift San Justa Elevator, što ga je u stilu Eiffelovog tornja izradio učenik

KNJIŽARE, KAFIĆI STARINSKOG ŠTIHA, ZLATARNICE TE SLIČNE TRGOVINE FINOM ROBOM...

Belem je simbol portugalske slave i dio grada gdje se nalaze najraskošniji spomenici iz razdoblja kolonijalnih osvajanja te marina

slavnog arhitekta. Visok je 45 metra, a na njegovom vrhu nalaze se kafić i vidikovac s kojeg puca prekrasan pogled na Alfamu i Baixu. Rua Augusta završava na trgu Rossio, glavnom trgu grada. Ondje je prometni centar, najživljiji trg s mnoštvom kafića. Najpoznatiji je art-deco 'Cafe Nicola'. U tamošnjim restoranima, između ostalog, često se poslužuje nacionalno jelo - bakalar, pripremljen na tisuću načina. U vrijeme velikog siromaštva portugalski su ribari bili primorani loviti daleko u sjevernim morima i jedino je bakalara bilo dovoljno za prehrani brojnog stanovništva. Na trgu Rossio nadovezuje se i trg Restauradores. Simbol je oslobođe-

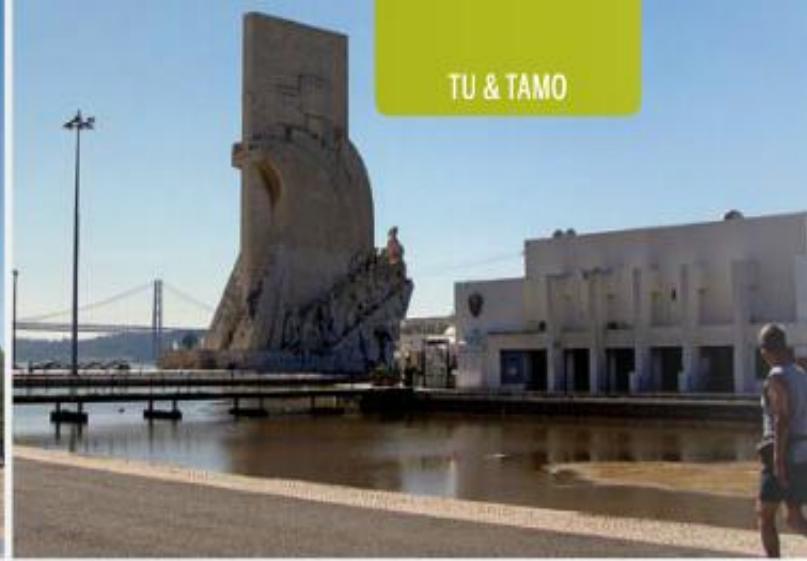
nja od 60-ogodišnje španjolske vladavine i popločan zanimljivom kombinacijom dvobojnog kamena. Na njemu je smještena prekrasna palača Foz, građena od polovice 18. stoljeća sve do polovice 19. stoljeća. Unutrašnjost i namještaj podsjećaju na pariški Versailles i nije otvorena za javnost. Uz nju je sljubljena palača poznata pod imenom Eden Cinema iz 1929. godine, danas luksuzni apart hotel. Na trgu se nalazi još nekoliko luksuznih hotela te legendarni Hard Rock Cafe.

ALFAMA

Oblazak najstarije četvrti Alfama obično počinje Katedralom SE (Svete Marije), izgrađenom za vrijeme prvog portugal-

skog kralja 1150. godine na mjestu stare džamije. Izvana dominiraju dva četvrtasta, ne tako visoka zvonika, koja podsjećaju na obrambene kule. Iza Katedrale, na mjestu starog rimskog kazališta iz 1. stoljeća pr. Kr., smjestio se mali muzej. Nije mnogo toga ostalo iz toga doba, ali ako imate 'Lisbon card' ulaz je besplatan. Ova kartica inače omogućava besplatan ulazak u sve državne muzeje, palače i spomenike, besplatnu vožnju gradskim prometom, liftovima i žičarama, čak besplatnu vožnju željeznicom do Sintra i Cascaisa, popuste za privatne muzeje i još puno toga. Moguće je kupiti za trajanje

NA TRGU COMERCIO NALAZI SE NAJSTARIJI LISABONSKI KAFIĆ I RESTORAN - MARTINHO DA

'Usbon Card' osigurava besplatan ulaz u sve državne muzeje, palače i slične znamenitosti, te besplatnu vožnju gradskim prometom

posjeta gardu od 24, 48 ili 72 sata. Ovaj posljednji košta 39 eura i vrijedi svakog novčića. Izuzev trgova, ovaj dio grada čine uske krvudave uličice koje se lagano penju i završavaju na vrhu tvrđavom Castelo de San Jorge, koja dominira Lisabonom. Do nje se dolazi i poznatom turističkom atrakcijom, tramvajem br. 28, koji povezuje taj dio grada sa Baixom i Chiadom. To je i najviši od sedam brežuljaka grada. Kralj Joao, slomivši otpor Maora, na ovom je mjestu sagradio svoj dvorac. Po njemu je utvrda i dobila ime, a visoke kamene zidine s 18 osmatračkih kula i 12 ulaznih vrata danas su simbol grada.

BAIRRO ALTO & CHIADO

Chiado je elegantni i profinjeni dio Lisabona, s brojnim kazalištima, muzejima, knjižarama, ugodnim kafićima starinskog štihla, zlatarnicama i trgovinama finom i skupom robom. Zanimljivo je da se do njega nalazi nekadašnje radničko i sirotinjsko naselje Bairro Alto nastalo u 16. stoljeću. Po danu su uske uličice s grafitima i išaranim fasadama te mali trgovci gotovo pusti, a uvečer se pretvaraju u četvrt najboljeg noćnog života u gradu. Mnogo je malih restorana s internacionalnom ili domaćom kuhinjom lokalima s fado pjevačicama i pjevačima, koji pjevaju svoje tužne pjesme uz

pratnju gitare. U ovaj dio grada najlakše se dolazi prepoznatljivim tramvajem koji vozi strmim ulicama. S trga Restauradores elevator Gloria vodi do vidikovca i malog parka S. Pedro de Alcantara, odakle se pruža najljepši pogled na donji grad i Alfamu s tvrđavom i katedralom. U blizini se nalazi šarmantni trgič Carmo, gdje se pod procvalim krošnjama južnoameričkog drveća u svibnju i lipnju može uživati u nekoliko restorana i kafića. Novija ga povijest pamti po rušenju Salazarove diktature. Naime, u jednu od zgrada glavne policije sklonio se omraženi diktator, no revolucija je prošla bez krvi i Portugalci su dobili slobodu 25. travnja

ARCADA. OTVOREN JE DAVNE 1782. GODINE, A I DANAS JAKO DOBRO POSLUJE...

Trg Rossio (gore lijevo) glavni je trg grada, najživljiji i jedan je od najljepših u Lisabonu. Prošaran je brojnim trgovinama i kafićima...

1974., nakon 50 godina diktature. Po tom datumu nazvan je dobio most preko rijeke Tejo. Najveći trg u ovom dijelu grada je posvećen pjesniku Luisu de Camoesu. Ondje je smješten legendarni kafić Brasileria, gdje se već 107 godina okupljaju generacije lisabonskih intelektualaca i umjetnika. U neposrednoj blizini nalazi se opera Sao Carlos, izgrađena u 18. stoljeću po uzoru na milansku Scaluu. Ispred nje se često se izvode programi na otvorenom. Stara opera, koja je bila na trgu Comercio, srušena je u zemljotresu.

BELEM

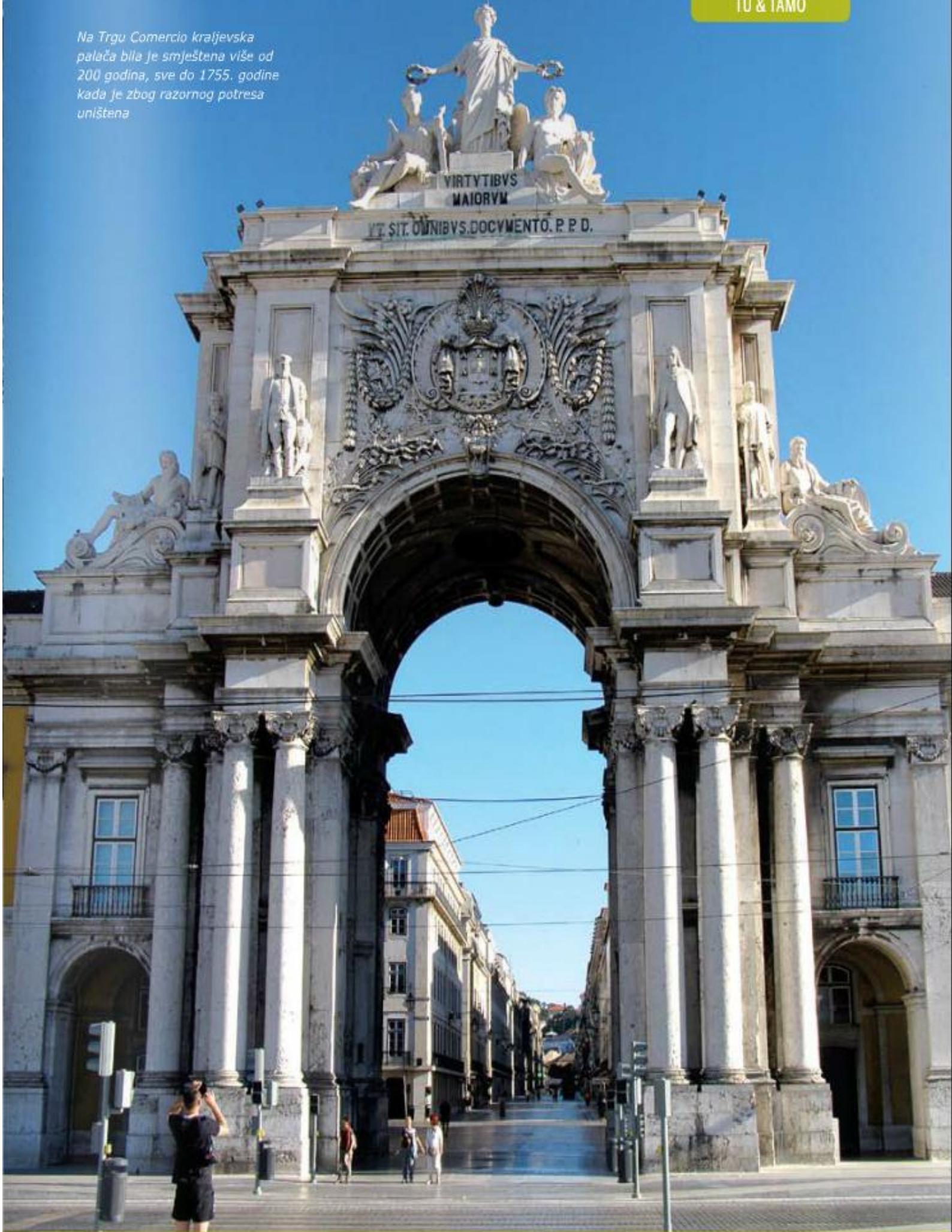
Belem je simbol portugalske slave i dio grada gdje se nalaze najraskošniji spomenici iz razdoblja kolonijalnih osvajanja. Simbol grada Lisabona je

svakako kula Belem, mala tvrđava izgrađena 1515. na ulazu u lisabonsku luku. Izgrađena je u manuelinskom stilu pod utjecajem arapske arhitekture i pod zaštitom je UNESCO-a. Iz lučice ispred nekada malog samostana izvan Lisabona krenuli su u svoja istraživanja i osvajanja princ Henrik Navigator koji je pokorio Ceutu u Maroku, Bartolomeu Dias koji je oplovio jug Afrike i Rt Dobre Nade, Ferdinand Magellan na svoje prvo putovanje, i Vasco da Gama, koji je stigao do Indije. Na tom mjestu je 1960. godine, za obilježavanje 500 godina od smrti Princa Henrika, podignut Spomenik Otkrićima (Padrao dos Descobrimentos). Simbolizira brod sa tri jedra, koji je spremjan isploviti. Na njemu su kipovi

mnogih slavnih moreplovaca i drugih povijesnih osoba. Najmonumentalniji simbol portugalske moći je samostan Mosteiro dos Jerónimos, izgrađen 1502. godine u gotičkom stilu, u čast putovanja Vasca da Game. Unutra je njegovo posljednje počivalište, kao i pjesnika Luis de Camoesa, koji je u svom djelu Os Lusiadas epski opjevao to putovanje. Palača Ajuda je najromantičnija europska palača, mada njezina izgradnja nikada nije završena. Zbog Napoleonovih osvajanja kraljevska se obitelj morala skloniti u Brazil. Stoga svoju bogato ukrašenu unutrašnjost palača može zahvaliti rudnicima dijamantata iz Brazila. Na raskoši se nije štedjelo: prekrasno oslikani stropovi, slike, skulpture,

ALFAMA JE NAJSTARIJA ČETVRT GRADA. NJOME DOMINIRA KATEDRALA SV. MARIJE IZGRAĐENA

Na Trgu Comercio kraljevska palača bila je smještena više od 200 godina, sve do 1755. godine kada je zbog razornog potresa uništena.

1150. GODINE ZA VRIJEME VLADAVINE PRVOG PORTUGALSKOG KRALJA NA MJESTU STARE DŽAMIJE

U LISABONSKIM RESTORANIMA NAJČEŠĆE POSLUŽIVANO NACIONALNO JELO JE - BAKALAR

Portugalom je 25. travnja 1974., nakon 50 godina diktature, zavladala demokracija. Po tom datumu nazvan je most preko rijeke Tejo

kristalni lusteri i svijećnaci, kolekcija satova, namještaj tapaciran svilom, kolekcija porculana s jednim od rijetkih kompletnih servisa kraljevske obitelji... Ispred palače nalazi se i mali botanički vrt, najstariji u Portugalu, sagrađen 1768. godine. Ondje se još uvijek mogu pronaći nekoliko stoljeća stari primjerici drveća doneseni iz Južne Amerike.

FUTURISTIČKI PARQUE DAS NACOES
Potpuna suprotnost ostalim povijesnim dijelovima grada je istočni dio s modernim zdanjima izgrađenim za jubilarnu

stotu obljetnicu izložbe EXPO 1998. godine. Ovim sajamskim kompleksom obilježena je i petstota godišnjica dolaska Vasco da Game u Indiju. U Parque das Nacoes (u prijevodu Park Nacija) bilo je 130 sudionika, koji su ondje izložili svoja dostignuća. Torre Vasco da Gama je kula u obliku jarbola i jedra s vidikovcem na vrhu. Trenutno se uz nju gradi hotel poput onoga u Dubaiju, pa je zatvoren za javnost. S njega se najbolje vidi pripadajući kompleks koji se prostire na pet kilometara obale i najduži

europski most - Vasco da Gama. Cijeli kompleks obiluje zanimljivim građevinama, parkovima i skulpturama te je omiljeno odredište stanovnika Lisabona, posebice vikendom. Najposjećenije mjesto u gradu zasigurno je Oceanarium, jedan od kvalitetnijih u svijetu s 25.000 riba, ptica i ostalih životinja. I oko Lisabona mnogo je zanimljivih destinacija za posjetu, kao što su obližnji Cascais, Estoril, Queluz, Sintra, Cabo da Roca, Mafra, ili nešto udaljeniji Obidos, Alcobaça, Batalha te svetište Fatima.